

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. Quid requiratur ad Martyrium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

præsumi impedimentum dirimens, sed contra illud veluti libertatis restrictivum stat potius præsumptio. Magis autem hæc dicenda sunt, in casu præsentis, in quo ordinatio legis Ecclesiasticæ de cognatione spiritali directè respiceret actionem ab ipso infideli exercitam, scilicet ministerium Baptismi; cui apponeretur seu annexeretur ipsa cognatio seu impedimentum. Quare spectanda videtur conditio ipsius agentis seu ministrantis, qui jurisdictioni Ecclesiæ nescitur non esse subjectus. Unde etiam Celestinus Papa c. 1. de *Convers. infidel.* impedimentum criminis statuens seu declarans inter mulieres fideles & viros Saracenos agit de casu, quo ipsæ mulieres fideles machinatæ fuerant necem suorum virorum

per Saracenos illatam, quarum actioni peccatam istam & impedimentum annexuit.

Quod si quaeratur de casu, quo fidelis suscipit prolem parentum infidelium, an etiam cum his contrahat cognationem, magis dubitari posset. Et asserunt plures, quod sic. Negat tamen consequenter *Basilii Pontius l. 7. c. 40.* referens *D. Thomam, Sotum, Rebellum*; idemque probans ex præmissis exemplo, quo infidelis baptizat prolem, cum qua nullam ab eo contrahi cognationem, firmum sine dubio haberi juxta ipsum debet. Indirectus autem modus contrahendi cognationem, qui ab aliis asseritur, veluti non fundatus in jure aut Ecclesiæ auctoritate rejicitur. Vide *Pontium supra.*

43.
Quod dicitur
solum si
susceptor sit
fidelis, &
parentes
prolis sint
infideles.

DISPUTATIO OCTAVA.

De Baptismo Sanguinis seu Martyrio.

TRIA Baptismata conformiter ad Patres distinguunt Scholastici communiter cum *Magistro dist. 4. & D. Thom. q. 66. a. 11.* nempe fluminis sive aquæ, fluminis & sanguinis. E quibus solus Baptismus fluminis (de quo hæctenus egimus) est Sacramentum: cetera autem per quamdam analogiam dicuntur Baptismata, quatenus suppleant vices veri Baptismi, dum is qui illum rã ipsã suscipere nequit, à peccatis abluatur per cordis contritionem, aut sanguinis pro Deo seu Christo effusionem. Unde non solent vocari baptismata, nisi quando Baptismam aquæ præcedunt. Est autem Baptismus fluminis perfecta in Deum conversio, includens votum Baptismi fluminis. Illum autem justificare ante realem Sacramenti susceptionem, constat ex dictis in *Tract. de Gratia. d. 5. q. 4.* Baptismus vero sanguinis est martyriũ perpeßum ante susceptionem Baptismi fluminis. De illo, sive de Martyrio generatim (quod etiam specialem cum Baptismi Sacramento affinitatẽ habet in pari seu majori efficacia) paucis hic agemus motem communem secuti.

Latinè testimonium, tamen secundum usum Ecclesiasticum est testimonium Deo sive Christo datum per passionem pro eo toleratam; non censetur autem per illam testimonium Deo datum esse, nisi ob prædictas causas mors sit illata.

Unde Martyres desiderio solo non sunt propriè Martyres: neque etiam S. Franciscus à Christo vulnera recipiens, quantumvis fuissent lethalia. Similiter nec morientes in causa pia, v. g. vitam ponentes pro Christo in servitio pestiferorum, etsi minus propriè sic appellantur in *Martyrologio Romano* ad diem 28. Februarii, ubi recitatur *Commemoratio Sanctorum Presbyterorum, Diaconorum & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani Imperatoris, cum pestis lævissima grassaretur Alexandria, morbo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppetiere, quos veluti Martyres religiosa piorum fides venerari consuevit.* De iisdem S. *Dionysius* Episcopus Alexandrinus *Epist. ad Hieracem Episcopum* (quæ est apud *Eusebium l. 7. Hist. c. 16. & 17.*) in fine ait: *Ex Patribus, qui virtute erant præstantissimi in hunc modum mortem oppetiverunt adeo ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem & robustam fidem suscipiebatur, nihil à Martyrii splendore abesse videretur: essetque proinde opus heroicum ex parte operis affine martyrio, etsi non propriè habens rem & privilegium martyrii. Propter quod etiam pro talibus Ecclesia orat: quod sanè citra injuriam martyrii non fieret, ideoque non oret pro iis, qui patenter sunt martyres, sed etiam hodie mox à mortè eorum laudes Deo personent ora fidelium.*

3.
Hinc S.
Franciscus,
& alii
Martyres
desiderio,
non sunt
propriè
Martyres;
Vix nec mo-
rientes in
servitio pe-
riferorum.

QUESTIO I.

Quid requiratur ad Martyrium?

Dico I. Ad Martyrium, tam in parvulis, quam in adultis, requiritur, ut mors inferatur in odium Christi vel Religionis Christianæ vel ob aliquam virtutem. Ita communiter Theologi cum *Augustino Com. 2. in Psal. 34.* dicente: *Martyrem non pœna, sed causa facit: pœna enim communis est latroni & Martyri, Hæretico & Catholico; sed causa dispar.* Ratio est: quia Martyrium etsi secundum etymologiam græci nominis sit idem, quod

Denique nec bonus latro est Martyr ob eandem causam, ut supponit etiam *August. l. 4. de Bapt. c. 22.* & refertur c. *Baptismi vicem, 34. de Consec. d. 4.* nisi fortè in odium Christi

*Negued-
iam bonus
laro.*

si mors illi Christum confitenti fuerit accelerata. Videtur tamen mortis acceleratio per crucifragium aliove modos ei contigisse tamquam malefactori merito, æque sicut alteri: *Nec enim quia creditur, passus est: sed dum patitur, creditur, ut loquar verbis Augustini supra.*

*4.
Ostenditur
sufficere ad
martyrium,
quod mors
inferatur
in odium
virtutis.*

Dixi, aut ob aliquam virtutem: hoc enim sufficere constat ex eo, quod taliter occisos Ecclesia colat, uti veros Martyres; sicut S. Thomam Cantuariensem occisum pro libertatis Ecclesie defensione; multas virgines interemptas pro custodia castitatis, Machabæos interfectos pro observatione legis Judaicæ. Ratio est: quia taliter moriens dat sufficienter Deo sive Christo testimonium, quatenus morte approbat & confirmat Dei sive Christi legem & doctrinam de virtutibus nobis traditam. Immo sufficit, quod mors inferatur ob opus bonum jam factum, ut patet in S. Joanne Baptista, qui tamquam Martyr colitur, eo quod ob reprehensum adulterium sit occisus. Idem est de S. Stanislao, quem Belklaus rex similiter occidit. Simile quid refertur de S. Rumuldo Mechlinientium Patrono. Addit *Lesius l. 3. de virtut. Cap. 1. dub. 3. n. 29.* in mortem tunc ita acceptari debere, ut malis eam subire, quam factum tuum improbare: hoc enim nolendo, pro fide pateris, eique testimonium morte præbes. Sicut è contrario improbare illud opus ètset contra doctrinam fidei, quæ illud probat. Sufficit autem, ut in eo perites, quod sit opus bonum, & malis mori, quam id negare (in hoc enim situm est testimonium veritatis) et si ob incommoda doleas te id fecisse, si ex præcepto non tenebaris; quamquam id gloriam operis non nihil obscuret.

*5.
Non tollit
gloriam
Martyrii
verè ob præ-
dictas causas
tolerari
quæritur à
Tyranno
prætextus
alterius
causæ.*

Sciendum autem, quod si quis ob prædictas causas occidatur, verè sit Martyr, etiam si tyrannus alios falsos prætextus fingat. Nam & Judæi alia prætexebant contra Christum, nempe quod peccasset in legem Moysi &c. ideoque illum velut malefactorem occidisse volebant videri: & tamen Martyr erat, immo dux & princeps Martyrum. Similiter in primitiva Ecclesia interdum occidebantur Martyres, verè quidem pro Christo, tamen sub prætextu perversionis reipublicæ. Pari modo solent in Anglia & interdum in Belgio solebant Hæretici prætexere causam statûs; verè tamen intendentes persecutionem & everisionem Catholicismi, à quo recedens facillè libertate donatur. Quare etiam si tyrannus diceret se non inferre mortem ob confessionem veritatis fidei, aut constantiam in virtute, eo quod illa ignoret, vel putet Martyres à vera fide aberrare, vel quia invidet illis hanc gloriam, quod dicerentur pro ista causa occisi, ideoque causam alleget aliam, ut quod tamquam reipublicæ perturbatores sint rei læsæ Majestatis, aliudve simile; non ob hoc

definent esse Martyres, utpote sustinentes tormenta mortis ob confessionem veræ fidei, ejusve actus & exercitia, v. g. ob Sacerdotium, Missæ celebrationem vel auditionem, Concionem &c. quidquid deum de ista confessione vel exercitiis tyrannus judicet. Unde constat Mariam Stuartam Scotiæ reginam fuisse verè martyrem, & in odium fidei interemptam, si considerentur ea quæ in hanc rem allegat *Florimundus Remundus lib. 6. de Origine hæreseos c. 13. & 19.*

Petes, an requiratur, ut mors reipsa sequatur? Resp. illud quidem esse completissimum & securissimum genus Martyrii, sufficere tamen, quod sit causa sufficiens mortis posita, ex qua naturaliter ipsa consequeretur, nisi divinitus impeditur: pro ut impedita est in tribus pueris in fornace Babylonica; in Joanne Evangelista misso in ferventis olei dolium: omnes enim ejusmodi ab Ecclesia inter Martyres numerantur, & acceptatio illa mortis est tam efficax fidei testimonium, quam si re ipsa mors subsequeretur. Unde indubiè præmium & laureolam Martyrii consequuntur, si in gratia finaliter discesserint; qualiter tales discedere omnino piè credendum est, qui fortiter dimicando jam ad terminum sui cursus pervenerant, nisi idem speciali Dei operatione fuisset prolongatus. Quamvis autem ab antiquis Coniessores illi, qui pro Christo pati cœperant, fuerint inter Martyres sæpè numerati, et si necdum lethalia vulnera, accepissent, aut sufficiens causa mortis posita fuisset; tamen hæc temporibus non solent Martyres vocari, nisi saltem ærumnis & squaloribus pro Christo toleratis mortem oppetierint: prout Marcellus Papa in stabulum conjectus tabe confectus fuit: Leocadia virgo in carcere squalore confecta obiit. Unde ad verum Martyrium requiritur mors aut cruciatus lethalis susceptus pro vera fide aut vera virtute, & in odium ejusdem illatus. Cruciatu, inquam, non quod de facto debeat martyr sentire cruciatum, sed quod causa sit cruciativa, et si divinitus fieret, ut martyr de facto nullum omnino dolorem sentiret.

Dico II. Ad Martyrium etiam requiritur, ut inferatur non repugnanti. Conclusio est communis. Suadetur ex eo, quod resistens seu repugnans non censeatur mortem tamquam testis Christi, sed tamquam miles ab hoste victus. Confirmatur: quia Martyr in patiendo debet conformari Christo patienti, cum Christi passio sit exemplum Martyrii: atqui Christus dedit testimonium veritatis patienti absque repugnantia; nam cum pateretur, non cominabatur, sed tamquam ovis eorum tendente se sine voce: ergo similiter Martyr non potest repugnare. Et hinc commune dictum, *Martyr non pugnat.* Unde milites etiam in bello

dei occumbentes et si plurimum mereantur, si recto fine & modo bellum gerant, numquam ab Ecclesia sunt pro Martyribus habiti. Efficit nihilominus Martyres, si jam victi nec desistentes occiderentur odio religionis, seu si occiderentur parati se dederere, & arma abjicientes, ipsique ob praefatam causam mortem acceptent, ut censet *Coninck qu. 66. n. 134.* Deinde non obstat martyrio, quod martyr fugam mortem declinare studeat; immo quod etiam reniteretur seu ictum v. g. ensis impedire conaretur, dummodo sine conatu inferendi alteri malum.

Putat nihilominus noster *Caronus in Apostolorum Evangelico s. 43.* oppositum eorum, quae hic dicta sunt, & inclinat *Arriaga To. 5. d. 51.* (quae est de fortitudine) *sect. 4.* eo quod equidem repugnando occisi vere perdant animam seu vitam propter Christum; & quidem interdum in casu, quo pugna pro fide est in praecipuo. Attamen cum ex sensu communi habeatur privilegium Martyrii de facto esse annexum positioni vitae pro Christo juxta formam in conclusione datam, difficile est ab hoc recedere; quamvis indubit simile privilegium Deus annectere potuisset morti etiam in pugna tolerata.

Dico III. Adultus debet aliquo modo mortem acceptare, idque ob causam honestam. Prima pars est *Suarez d. 29. sect. 2. Lessii dub. 3. cit.* & aliorum communiter. Probatur: quia adultus regulariter non consecuitur gratiam aut remissionem absque libero suo consensu, nec ulli actio vel passio ei prodest ad salutem, nisi sit aliquo modo voluntaria, ut colligitur ex consensu in adultis requisito ad susceptionem Sacramenti: ergo nec Martyrium prodest, aut vere subest, nisi aliquo modo acceptetur. Confirmatur: quia Martyrium est actus virtutis; quem nemo proprio loquendo exercet absque suo consensu.

Haec tamen conditio non requiritur in parvulis, in quibus tantum reperitur testimonium materiale, quia non loquendo, sed moriendo consentitur, ut de Martyribus Innocentibus canit Ecclesia. De quibus etiam *Auctor Sermone de Stella & Magi apud Cyprianum ait: Testimonium, quod nondum poterant sermone, perhibebant passione.* Christus namque malum parvulis illarum sui causa, quia putabatur esse inter illos, vel quia nati sunt ex parentibus Christianis aut baptizati, vel simili de causa, commiserat, benignissime actualis illorum voluntatis defectum supplendo, sicut in Baptismo. Unde *D. Bonav. 4. d. 4. p. 2. in Expos. textus dub. 4. ait: Hoc dico, quia qui propter hoc solum occisus est a persecutore cum portaretur ad baptismum, ne baptizaretur, moritur pro baptismo, ideo in sanguine suo pie creditur baptizatus.*

Nihilominus acceptatio etiam in adultis non debet esse actualis aut expressa, sed

sufficit virtualis, vel habitualis, immo juxta Doctores passim interpretativa. Unde si quis ob fidem in vincula conjectus statueret apud se potius mortem oppetere, quam fidem negare, & postea ex improviso aut in somno in odium fidei occideretur, esset verus Martyr. Similiter si quis advertens periculum mortis sibi imminere ex actu virtutis quem eliceret, nihilominus in eo perseveraret, esset verus Martyr, etiam si nullum expressum actum eliceret, quo mortem acceptaret: nam qui persistit in mediis, ex quibus advertit finem secutum, moraliter censetur velle finem.

An autem quis censetur interpretative velle & satis acceptare hoc ipso quod justus est & christianus vivit, incertum est. Nam *Lessius sup. num. 24.* & alii plurimi id negant: quia etiam quis per justitiam habitalem & vitam Christianam censetur interpretative velle communia media salutis v. g. Confirmationem & extremam Unionem; non tamen medium extraordinarium & valde singulare, quale est Martyrium, sicut per eandem Christianam vitam non censetur interpretative quis velle Sacerdotium. Si tamen daretur casus, quo Martyrium esset in praecipuo, tunc per quemlibet actum charitatis sive contritionis, aut etiam efficacis attritionis, censetur potius velle mori, quam Deum offendere aut fidem negare; ac proinde si quis tali casu etiam de morte non cogitans occideretur, esset verè Martyr.

Alii tamen generalius censent posse esse Martyr in etiam in aliis casibus, ut videtur est apud *Coninck q. 66. dub. 2. a. 12. num. 136.* quia etsi non videatur adesse voluntas interpretativa absoluta mortem acceptandi, sed saepe potius fugiendi; videtur tamen non deesse tacite conditionata, ut, si forte sic inferretur mors nescienti in odium fidei, velit omnino illam pati ob fidem, maxime qui sic constitutus est, ut in necessitate faciendi alterutrum mori mallet, quam fidem negare. Atque ita quilibet Christianus justus respondere, si rogaretur. Neque per hoc injicitur nova seu gravis obligatio, ut ob difficultatem singularem non posset ceteri talis animi praeparatio sufficienter contineri in statu justitiae Christianae: immo nullum per hoc onus accedit, sed merum commodum, adeoque censetur quilibet illud cupere in casu, quo equidem onus idem seu mors sine comodo martyrii sufferretur. Et consonat historia de Episcopo, quem inopinato occidit mulier desuper ex fenestra in illum projiciendo tegulam, qui colitur tamquam martyr. Huic tamen historiae alii responderent, non desuisse in illo Episcopo expressiorem acceptationem, uti praevisionem periculorum mortis seu martyrii. Finaliter existimo rem esse utrimque incertam

adultus acceptatio habitualis vel interpretativa.

12. An vivens in justitia Christiana censetur eo ipso satis acceptare mortem pro Christo. Plures negant.

13. Alii affirmant.

Judicium Auctoris.

tam utpote pendente à voluntate Dei nobis non satis revelata.

14.
Acceptanda est mors ob causam honestam.

Altera pars conclusionis, quod scilicet mors debeat acceptari ob causam honestam, patet: quia alioquin non esset opus virtutis aut Deo gratum, nec censeretur Christo præbere testimonium, qui mortem pateretur ob finem malum aut indifferentem. Doctores autem ordinariè dicunt, hanc honestatem debere esse supernaturalem; non quod non sufficiat moralis, sed quia necessarium est, ut Martyr patiat pro virtute cum respectu ad Christum vel Deum, aliudve motivum supernaturale: eò quod aliàs non moreretur ut Christianus seu ut cultor Dei, sed uti philosophus more stoico. Immo *Lesius sup. n. 37. Suarez & alii* docent, quod causa, ob quam mors oppetitur, credi debeat fide supernaturali; ne alioquin Hæreticus occisus ob aliquem articulum fidei, cui fide naturali adhæret, Martyr dici debeat, quem tamen à veris Martyribus excludunt passim Patres. Alii ulterius ad rationem Martyrii requirunt, ut mors acceptetur ex affectu dilectionis Dei super omnia. Sed cum communiori doctrina non sunt audiendi: quandoquidem Scriptura nullibi ad Martyrium requirat talem charitatis affectum; multiq[ue] alii affectus sufficiant ut ex illis moriens dicatur mori pro Christo, propter ipsum perdere animam suam, ipsum confiteri, & testimonium ei perhibere.

15.
Martyrium raro est in præcepto, nisi quoad præparationem animi.

Notandum I. Martyrium raro esse in præcepto: cum raro occurrat tam gravis necessitas, ob quam ita teneamur subire Martyrium, ut illud non liceat fugâ declinare. Sufficit itaque Martyrium in animi præparatione, nimirum quod homo sit ita affectus & animo paratus, ut si mortem subeundi se offerret necessitas vel occasio, non detrectet aut recuset. Quamquam occasionem quærere non tepeatur, & habitam possit plerumque declinare: immo neque positivè & expressè teneatur talem animum (qui infirmis plerumque explicitè non est proponendus) habere, sed sufficiat, dum interim occasio se non offert, non habere contrarium.

16.
Non licet quis ei se ingeris sine causa.

Notandum II. non licere citra justam causam, v.g. salutis proximi in functionibus Missionis, profectus fidei & honoris divini &c. aut divinum instinctum se morti ingerere: id enim esset Deum tentare, vel periculum casus quærere absque sufficienti securitate de constantia. Nec mens Martyris esse debet, provocare tyrannum ad actum malum, sed potius profiteri fidem, etiam expressè protestando se ex sua parte passionem expetere (in qua essentialiter stat Martyrium, etsi actio tyranni tamquam conditio necessaria concurrat) nec obstante passione velle se à fide aut virtute declinare, quin potius illam effuso sanguine con-

An liceat Tyrannum provocare ad infidiam?

firmare. Quod si qui Martyres visi fuerint tentare tyrannos ad inflectionem tormentorum, reverà tamen huiusmodi loquendi modis solùm desiderabant suam passionem, iusta de causa permittendo actionem tyranni, etiam datâ occasione per generosam fidei professionem: sicque testabantur fidei suæ firmitatem & veritatem, inducti divino instinctu & fidei Christianæ proprioque animæ bono. Sic etiam accipiendum est, quod Christus *Joan. 13. dixerit Judæ: Quod facis, fac citius*, id est, non impedio, per me licet, ut quàm citissime facias. Quæ proinde non est vox impellentis, sed finentis, non trepidi, sed parati, immo desiderantis suam passionem & paternæ voluntatis adimplentionem, ideoque verbis positivis exprimitur.

QUESTIO II.

Quam Efficaciam habeat Martyrium?

Dico I. Martyrium confert parvulis gratiam habitualementem, quâ justificentur à peccato originali. Est communis Doctorum & *Scoti dist. 4. q. 3. n. 2.* atque adeo certum, ut juxta *Suarez disp. 29. sect. 1.* sine temeritate negari non possit.

Probatür I. ex sensu Ecclesiæ, quæ parvulos Innocentes ab Herode occisos in honorem Martyrum receptos commendat, ut arguit *Aug. l. 3. de libero arbitrio c. 23.* Eisdem tamquam tales prædicant sancti Patres & Doctores Ecclesiæ. Multi autem ex illis parvulis necdum erant justificati à peccato originali. Partim quia varii erant proles infidelium Judæis permixtorum, partim quia plures necdum erant octiduo nati, adeoque nec circumcisi: ergo per Martyrium est ipsi collata gratia emundans ab originali. Et quàmvis omnes antea justificati fuissent, id saltem non tam constat, quàm quod sint & ab Ecclesiâ cõstantur omnes velut sancti Martyres; adeoque hoc est ab illo incerto independens. Deinde esto illud certò constaret, cur tamen magis quàm alii parvuli in gratia morientes colerentur specialiter ab Ecclesiâ tamquam sancti & Martyres, si non accepissent vi Martyrii specialem gratiam aut sanctitatem? Idem igitur est de aliis parvulis: cum in Innocentibus non sit ratio specialis, sed tantum generalis Martyrii pro Christo tolerati: adeoque non sit horum privilegium personale. Quod etiam confirmat tum sensus Ecclesiæ in similibus, tum illud *Leonis Papæ ser. 2. ad Epiph.* dicentis: *Vi disceretur, nullum hominem esse incapacem divini Sacramenti, quando etiam illa ætas gloriæ ser. apud Martyrii.*

Unde nullatenus tolerandum est, quod probabile censuerunt *Armathanus & Adriani*